

حسن سعید

جانب در سال ۱۳۷۰، وارد نجف شدم و بعد از ۱۵ سال که در کنار قبر امیر مؤمنان (ع) بودم، به امر پدرم به تهران مراجعت کردم. پدرم، در مسجد جامع چهل ستون، اقامه جماعت می کرد و این مسجد را جدّ این جانب میرزا مسیح، در سال ۱۲۶۶، بنا کرده بود. ایشان دارای هفت جلد کتاب فقهی است که در کتابخانه موجود است. در ساخت مسجد ایشان گفته بود:

«کسانی به این مسجد کمک کنند که حقوق واجبه خود را پرداخته باشند و در کمک، قصد قربت داشته باشند.»

روزی روی منبر گفته بود:

«فردا کلنگ مسجد را می زنم، چون ۲۰ تومان پول دارم.»

بیانات: حضرت آیه الله حاج آقای حسن سعید، با تشکر از جناب عالی و زحمات فراوانی که در راه جمع آوری نسخ گوناگون قرآن کریم و تهیه کتابهای تفسیری و علوم قرآنی متحمل شده اید. لطفاً در ابتدا، تاریخچه و انگیزه تشکیل گنجینه قرآن و کتابخانه قرآنی مسجد جامع چهل ستون را بیان بفرمایید.

آیه الله حسن سعید: خدا را شکر، در روزگاری که در خانه افتاده ام و نمی توانم در اجتماع باشم، خداوند با لطف عمیم خود، دوستانی را می فرستد و از من طلبه دلجویی می کنند.

در مورد تاریخچه و انگیزه پیدایش این گنجینه، به عرض می رسانم، این

ایشان فرمود: من به شما و ایشان کار دارم. ایشان باشند، الآن می آیم.

مرحوم مطهری آمد در حالی که گریه می کرد و خیلی ناراحت بود، از جریانات سوء، تبلیغات علیه دین و مضایقی که برای بعضی از علماء و بزرگان در زندان پیش آورده بودند. یکی از مطالبی که ایشان بسیار ناراحت بود، در مورد قرآنهایی بود که در بیروت چاپ کرده بودند و این طرف و آن طرف فرستادند و روزنامه اطلاعات هم يك چیزی نوشته بود.

من به ایشان عرض کردم: شما دارید فقط به سر ما داد می زنید، بیایید این تشکیلات در اختیار شما و من هم خادم شما، شما کارهای علمی و درسی را انجام دهید و ما نشر و پخش می کنیم. بعد از آن هم، قراری گذاشتیم و برای حل بعضی از مشکلات خدمت مرحوم آیه الله خوانساری (ره) رسیدیم.

به هر حال، من از اوّل، به این فکر بودم که اهل سنت خیلی به جنگ ما می آیند و يك حربه هم بیشتر ندارند و آن حربه هم مسأله تحریف قرآن است که به شیعه منتسب می کنند. ما فکر کردیم، بهترین راه برای مقابله با این هجوم آن است که ما از تمام قرآنهایی

بالآخره به فضل و کمک خداوند مسجد ساخته شد.

من بعد از آن که به امر پدرم، به مسجد چهل ستون رفتم، دیدم طلبه ها و جوانان نیاز به پایگاهی دارند، آن هم پایگاه روز که بتواند کار کند. زیرا آنچه در دنیا اهمیت دارد و می تواند کار کند، نیروی انسانی است. قلم و دوات و آهن، همه، وسائل هستند و آنچه مهم تر است نیروی انسانی است که بتواند در مقابل سیل بنیان کن انحراف بایستد و دفاع کند. برای این منظور، در کنار این مسجد، اقدام به تأسیس مدرسه و کتابخانه کردیم که کم کم رونق پیدا کرد و محل تجمع دانشگاهیان و طلاب گردید. روزهای پنج شنبه، توسط جناب آقای سبحانی، درس اصول عقاید گفته می شد. بعد مجله ای منتشر کردیم، به نام: «بررسی مسائل جوانان» که آن را خود طلبه ها اداره می کردند، تا این که مرحوم مطهری، در آن مقاله ای نوشت و بعد از آن تعطیل شد.

يك روز، مرحوم آیه الله صدوقی برای احوال پرسى به مدرسه آمده بود، در اثناء، مرحوم آیه الله مطهری تلفن کرد. گفتم: آقای صدوقی این جا تشریف دارد و سلام می رساند.

می خواستند سمیناری برگزار کنند علیه شیعه. شیعیان آن جا بسیار ناراحت و به فکر چاره جویی بودند. من به آنان گفتم: ناراحت نباشید، فقط روز سمینار شما صف اول جلسه بنشینید. بعد من رفتم پیش یکی از دو عالم آنان و گفتم: ما مدتی است این جاییم و با هم رفاقت داریم، آیا در این مدت از ما بدی و ناراحتی دیدید و یا ما از شما خواهشی کردیم، گفتند:

نه. گفتم: الآن ناچارم از شما خواهشی داشته باشم و آن این است که کنفرانسی که فردا تشکیل می شود، برای حمله به شیعیان است و تنها وسیله آنان مسأله تحریف قرآن است که می گویند: شیعه قرآن را تحریف کرده. در جلسه ما از شما نمی خواهیم که از ما دفاع کنید. فقط بعد از اتمام سخنرانی، خواهش می کنیم که از سخنران سؤال کنید: آیا از قرآنی که شیعیان تحریف کرده اند، اثری در عالم هست، یا نه؟ و ما در تهران گنجینه قرآنی داریم که در آن کلیه قرآنهای جهان جمع آوری شده است و حاضریم که بلیت تهیه کنیم و برویم تهران و ببینیم آیا شیعیان قرآن دیگری را قبول دارند و آن را به ما نشان دهند.

آن عالم اهل سنت که بسیار مرد

موجود در ایران، پاکستان، هندوستان و کشورهای عربی و اروپایی و با ترجمه های گوناگون فارسی، اردو، انگلیسی، فرانسسه، آلمانی و... جمع آوری کنیم و بعد اهل سنت را در مقابل این گنجینه قرآنی قرار دهیم و به آنها بگوییم، آن قرآنی که شما می فرمایید شیعه آن را قبول دارد و تحریف شده است، کدام است؟ آن را به ما نشان دهید.

در این راه، ما مشکلات و هزینه های فراوانی را متحمل شدیم و لکن بحمدالله، این گنجینه قرآنی را تشکیل دادیم و خیلی آرام، روز به روز بر این گنجینه افزودیم و به فضل خداوند، نتایج خوبی هم داشته است. از آن جمله يك روز جناب آقای سید زکی، که قبلاً نماینده آیه الله خوئی (ره) در کویت بود و الآن در یکی از کشورهای آفریقایی است، آمد پیش ما و گفت:

«ما آمدیم تا از تشکیل این گنجینه قرآن تشکر کنیم. زیرا وجود این گنجینه قرآنی، مشکلی را از سر راه ما برداشته است، چرا که ما در یکی از شهرهای آفریقایی که در آن هزار شیعه وجود دارد، زندگی می کنیم و آن جا و هابیها به مدت دو روز

شاهین، فیض الاسلام، حاج
عبدالمجید، صادق نویری، خواجه
عبدالله انصاری، حکمت آل آقا، عزت
الله بیات، بصیر الملک، احسان الله علی
استخری، آقا میرزا موسی، قرآن قدس
و....

به زبان انگلیسی از آقایان: کاز
پیرکی بامراد، محمد اسد، میراحمد
علی، هاشم امیر علی، م.ح. شاکر، مالک
غلام فرید، عبدالله یوسف علی، شیخ
محمد سرور، محمد مار مادوک پیکت
آل، علی محمد فاضل چی، ن.ج. داود،
ج.ام. رودل، محمد مرمدادوک اولمان،
سید محمد قطب، محمد حمید الله،
آرتور، ج. آربری، راشد خلیفه، بن
شمش، جورج سیل، عبدالمجید
دریابادی، حاج تألیم علی، آدم تماس،
میرزا نصیر احمد، علی محمد فاضل
چینوی، ریچارد دبل و....

به زبان فرانسوی از آقایان: کاز
میرسکی، محمد حمید الله، رجیس
بلاشر، ادوکارمنت، سازمان خدمات
اسلامی. و دهها ترجمه گوناگون دیگر
از: رودی پارت، ماکس هینینگ،
لودویک اولمان (آلمانی) و حاج تعالی
ملی، عبدالباقی گل پی نارلی (ترکی)،
حاجی سید مقبول احمد، مولوی سید
برکت، مولانا فرمان علی (اردو)،

جسور و تندخویی بود، بعد از شنیدن
این منطوق، آن قدر سرد شد و به فکر
فرو رفت که مجبور شدند، کنفرانس را
یک روزه تمام کنند و دیگر تشکیل
ندهند.

اکنون که ما ایران آمدم، برخود
لازم دیدیم، از زحمات شما تشکر
کنیم.»

بیانات: مشاهده کردیم این کتابخانه
عظیم مشتمل بر دو بخش است: گنجینه
قرآن و کتابخانه قرآنی. لطفاً نخست
در مورد معرفی گنجینه قرآن و این که
چه قرآنها و ترجمه هایی در آن وجود
دارد توضیح بفرمایید.

آیه الله حسن سعید: در این گنجینه
قرآنی، حدود هزار نسخه قرآن
کریم، از سر تا سر دنیا جمع آوری
شده، اعم از چاپی و خطی، با ترجمه و
بدون ترجمه. ترجمه های موجود به
زبانهای مختلف است.

به زبان فارسی، از آقایان: مهدی
الهی قمشه ای، حاج میرزا حسن،
مصباح زاده، عماد زاده، واعظ
کاشفی، شاه نعمت الله ولی، محقق
نیشابوری، محمد کاظم معزی، رضا
سراج، ابوالقاسم پاینده، حاج سید
جمال الدین استرآبادی، نوشته از
روی تفسیر ابوالفتوح، داریوش

تمام صفحات قرآن رعایت شده است.
پینات: حضرت آیه الله، بسیار مناسب خواهد بود که کتابخانه قرآنی مسجد جامع چهل ستون را نیز معرفی بفرمایید.

آیه الله حسن سعید: بله، انگیزه تشکیل این کتابخانه این بود که در بعضی کشورها مشاهده شد که در کنار مسجد، کتابخانه ای ترتیب دادند، جهت استفاده علاقه مندان به کتاب. ما دیدیم این موضوع در تهران رسم نیست و مناسب است این کار انجام شود. لذا در سال ۱۳۹۸، این کتابخانه را با مساحتی حدود ۱۵۰۰ متر مربع در سه طبقه در کنار این مسجد برای مطالعه علاقه مندان تهیه و آماده کردیم.

این کتابخانه، حدود ۲۵ هزار جلد کتاب دارد که در حدود ۲۰ هزار جلد آن، مربوط به تفسیر و علوم قرآن است و نظر اصلی ما این بوده است که کتابهای قرآنی خریداری و جمع آوری شود، مگر در مواردی که ناشرین و مؤلفین و دیگران کتاب را به کتابخانه اهداء کرده اند. این ۲۰ هزار جلد درباره مباحث قرآنی، تفسیر، روش تربیتی قرآن، مقایسه قرآن با عهدین، تجوید، اعجاز، محکم و

مولانا عبدالحق صاحب دارمنگی (پشتو)، سید ابوالعلاء، عزیز حسین حمید الله، مولانا محمد بنگری (گجراتی)، ابوبکر محمد قمی (آفریقایی)، پلاز اوجانز (اسپانیولی)، اولریک هپلی میلان (ایتالیایی)، ایوان هربک (چکسلواکی)، سادر استرم از اکتیو (فنلاندی) و....

لازم به ذکر است که سعی شده قرآنها با خطهای خطاطان مختلف جمع آوری شود تا این که نسخه تکراری کمتر باشد. اگر دو یا چند ترجمه از یک مترجم، وجود دارد، بعضاً از چاپهای متعددی است که توسط خود مترجم بعداً تصحیح و تکمیل و نشر یافته است.

در ضمن در این گنجینه قرآنی، نمایسی از نسخه های قرآن کریم موجود است، از جمله: اولین قرآن چاپ شده در ایران، اولین قرآن چاپ شده در دنیا، قرآن علی بن هلال معروف به ابن بواب، قرآن چاپ بمبئی، که تمام سطرهای آن در همه صفحات با حرف الف شروع شده، قرآن صمصام الملك، که سطرهای اول هر صفحه با آخر آن با یک حرف شروع شده و سطر دوم از بالا با سطر دوم از پایین قرینه شده اند و سطر سوم با سوم. این در

متشابه، ناسخ و منسوخ، روشهای تفسیری، معجم کلمات قرآن، ترجمه و تفسیر واژه های قرآن، امثال قرآن و سایر مباحث قرآنی است.

لذا به نظر می رسد، به فضل خداوند، در این جا منبع عظیمی از منابع قرآنی فراهم آمده است که قرآن پژوهان را در راه تحقیق و پژوهش معارف قرآنی می تواند یاری کند و همچنین کسانی که در ارتباط با مباحث قرآنی، کتابنامه و کتابشناسی تهیه می کنند، این کتابخانه می تواند منبع مطالعاتی خوبی برای آنان محسوب گردد.

ضمناً مراجعه کننده اگر کتابی را بخواهد که ما نداشته باشیم، برای او فراهم خواهیم کرد، گرچه در سایر کشورها باشد. و تمام کتابهای موجود در این مخزن وقف کتابخانه مسجد جامع چهل ستون است.

هم اکنون، غیر از نگهداری اصل کتابخانه و سرویس دهی به محققین، از این مکان شریف، کتاب به سر تا سر دنیا ارسال می گردد. یکی از محصولات پرفایده این کتابخانه، تهیه دائرة المعارف قرآن کریم است که تاکنون ۱۱ جلد آن انتشار یافته و در آن آثار شیعه و کتابهای قرآنی و

مقالات دینی نشر یافته است.

در پایان عرایضم و در سنین کهولت مطلب بزرگی را به شما عزیزان یادآوری می کنم:

بدانید خداوند بزرگ، کسانی را که در راه خدمت به قرآن و دین او باشند، به تمام معنی کمک و دستگیری می کند. در حقیقت، دستگیر حقیقی اوست و در موقع خودش کمک و یاری اش را می رساند. این جانب، از خداوند متعال خواسته ام تا آخرین لحظه حیات بیکار نباشم و حقوق بازنشستگی نخورم، بلکه حقوق فعالیت و کار باشد. این مقداری بود که از دست ما می آمد، امیدواریم مرضی خداوند و امام زمان (ع) باشد.

خیلی از لطف شما عزیزان متشکرم، بنده قابل نبودم و لکن شما به دنبال هدف قابلی می روید و هدف شما خیلی محترم است، مواظب باشید که با نشاط آن را ان شاء الله تعالی به انجام رسانید.

بینات: امیدواریم خداوند خدمات جناب عالی را قبول فرماید. و همواره گنجینه قرآن و کتابخانه قرآنی، منشأ برکت باشد.